

Perakende®

KDV DAHİL 10 TL

ALIŞVERİŞ KÜLTÜRÜ DERGİSİ ŞUBAT 2013 Sayı 24 Yıl 5

ÇAĞI

Berceste Grup
Kurucu Ortağı Yusuf Akdoğan

**En Doğal
LEZZET DURAĞI**

Anfaş
FoodProduct®

20-23
ŞUBAT
FEBRUARY
2013

MNC Gıda Yönetim Kurulu
Başkanı Murat Kaya

**Firmaların
güvenilir
tedarikçisi
"MNC GIDA"**

Şalvarlı Et Genel Müdürü
Erkan Uzun

**Yeni hedefleriyle
ŞALVARLI ET**

**ORGANİK
TARIM**

**ORGANİK
ÜRÜNLER**

**Gıda
Konferansı**
Food Conference Istanbul

19 Şubat 2013

“ORGANİK TARIM ve ORGANİK ÜRÜNLER”

Hormonlu, tarım ilacı kullanılmış, genetiği bozulmuş gıdaların insan sağlığına verdiği zararlar ortaya çıktıkça organik yöntemlerle üretilen besin maddelerine olan ilgi giderek artmakta ve alışveriş yaparken tercihler organik ürünlere doğru yönelmektedir...

Prof. Dr. Bülent NAZLI

*İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Gıda Mühendisliği Bölüm Başkanı*

Özellikle büyük yerleşim merkezlerinde tüketicilerin organik ürünlere gittikçe daha fazla ilgi göstermesi, üreticileri harekete geçirmiş, dolayısıyla birçok üretici organik ürünler üzerine yatırım yapmaya başlamış ve organik gıda ile ilgili kavramlar ürün etiketlerinde yer almaya başlamıştır. Ancak, bu kavramlar ülkemizde yeterince anlaşılamadığından üretici ve tüketiciler tarafından farklı algılanmaktadır.

Organik gıda, organik ürün insan sağlığı açısından zararlı hiçbir fiziksel, kimyasal ve biyolojik tehlikeyi içermeyen güvenilir gıdadır ve iyi yanım uygulamalarını uygulayan işletmelerde ancak uzun süreçlerde elde edilebilir. Doğal tarım, organik tarım, ekolojik tarım, biyolojik tarım ve kontrollü tarım kavramları bitkisel ve hayvansal gıda üretimini güvence altına almak için kullanılan ve tüketici sağlığı açısından sakıncalı hiçbir kir maddesi bulaşmamış ve doğal özellikleri içeren kaliteli gıdaları üretmeyi amaçlayan yetiştirme faaliyetleridir.

Ekolojik tarım hava, su ve topraktan oluşan çevre koşullarının gıda üretimine uygun hale getirilmesine ve üretiminde çevreye zarar verilmemesine öncelik verilerek yapılan yetiştirme faaliyetlerini, biyolojik tarım, hava, toprak ve suda mevcut mikroorganizma ve parazitlerin yararlı olanlarının korunmasına ve zararlı olanların ise yok edilmesini gerektiren bir biyolojik mücadele yöntemine öncelik verilerek yapılan yetiştirme faaliyetlerini, doğal tarım, doğaya müdahale edilmeden ve kimyasallar kullanılmadan ürüne uygun doğal koşullarda yapılan yetiştirme faaliyetlerini, kontrollü tarım, organik tarım için ge-

rekli koşulların bir kısmını yerine getirerek yapılan yetiştirme faaliyetlerini ifade eder. organik tarım yukarıda bildirilen diğer kavramları da içine alacak şekilde uygun çevre (ekoloji) koşullarında doğanın dengesini bozmadan, hiçbir kimyasal kullanmadan sadece kültürel ve doğal yöntemler ile organik kökenli gırtliler kullanılarak ve biyolojik mücadeleye önem verilerek yapılan yetiştirme faaliyetlerini ifade eder.

Organik tarımın amacı, toprak ve su kaynakları ile havayı kirletmeden çevre, bitki, hayvan ve insan sağlığını korumaktır. Organik üretim tarzı, ekolojik sistemde hatalı uygulamalar sonucu kaybolan doğal dengenin yeniden kazanılmasını, mevcut kaynakların korunmasını, üretimde sadece miktar artışını değil aynı zamanda ürün ve yaşam kalitesinin artırılmayı amaçlayan, insana ve çevreye dost üretim sistemlerini içeren alternatif bir üretim şeklidir. Öncelikle, organik üretim yapan tarım işletmesinin kendi kendine yeterliliği sağlanmalıdır. Bunun için kullanılan doğal kökenli hammaddeler mümkün olduğunca işlemenin kendi içinden veya yakın çevresinden sağlanmalı ve bunların çevreyi tehdit eden her türlü etkisi azaltılmalıdır.

Ülkemizde, organik tarım ile hayvansal ve bitkisel kökenli organik ürün başlığı altındaki faaliyetlerin gelişimi oldukça yakın bir geçmişe sahiptir. Organik tarımda, hayvancılık ile ilgili faaliyetler, bitkisel üretim ile ilgili faaliyetlerin gerisinde kalmıştır.

Organik Bitkisel Üretim

Bu üretim şekli, toprak işleme, tarla ve tohum yatağı hazırlığı, ekim nöbeti, gübreleme, tohum seçimi, ekim ve dikim işlemleri, çapalama ve seyreltme işlemleri, yabancı ot mücadelesi, sulama, hasat etme ve toplama, depolama, taşıma ve piyasaya arz etme gibi tüm basamaklarında dikkat edilmesi gereken bir yetiştirme faaliyetidir.

Organik bitkisel üretimde kullanılan toprağın organik yapısı iyileştirilmeli,

yıpratılmamalı, bitki beslenme gereksinimlerini karşılamalı ve biyolojik çeşitliliği teşvik edilmeli, neticede toprağın doğal verimliliği artırılmalıdır. Organik tarımda toprağın korunması çok önemli konulardan biri olduğu için aşırı toprak işlemeden kaçınılmalıdır. Toprağa fiziksel, kimyasal ve biyolojik yünden zarar verebilecek mekanizasyondan, sürüm ve işleme yöntemlerinden sakınmak gerekmektedir.

Toprak içindeki organizmalar korunmalı ve beslenmelidir!

Bu nedenle, münavebe, organik gübreleme yapılmalı ayrıca uygun toprak işleme yöntemleri kullanılmalıdır. Usulüne uygun olarak elde edilen hayvan gübresi ve yeşil gübreler ile organik atık ve artıklardan sağlanan gübreler organik yetiştiricilikte kullanılmaktadır. Bu şekilde, toprağın biyolojisi teşvik edilmekte ve bazı bitki besinleri dolaylı yoldan hareketli hale getirilerek bitkinin sağlıklı ve dengeli büyümesine ortam sağlanmaktadır.

Bitki tür ve çeşitlerinin seçiminde sağlıklı, dayanıklı tohum ve fidan kullanılmalı ve üretim yapılacak yerin organik koşulları dikkate alınmalıdır. Zararlılar ile mücadelede biyoteknik ve kültürel yöntemler uygulanmalı hiçbir şekilde tarım ilacı kullanılmamalıdır.

Organik tarımda yabancı otlarla ve zararlılarla mücadelede kimyasal ilaç kullanımına müsaade edilmediği için

yetiştiricilikte farklı özellikte bitkilerin ar-
dı ardına yetiştirilmesi şeklinde ifade
edilen ekim nöbeti uygulamaları büyük
önem arz etmektedir. Ekim nöbetiyle
hem bitki besin maddeleri açısından
toprak tek yönlü sömürülmemiş olur
hem de toprakta hastalık ve zararlı po-
pülasyonunun artması önlenmiş olur.

Organik tarımda taşıma usulü, bas-
kın tarzi sulamalara izin verilmemekte-
dir. Organik tarımda yetiştirilecek ürüne
ve bölgeye göre; basınçlı sulama (yağ-
murlama ve damla sulama) sistemleri
uygulanmalıdır.

Elde edilen ürünlerin hasat etme ve
toplama, depolama, taşıma ve piyasa-
ya arz etme aşamalarında ürünlere
çevre, personel ve kullanılan alet-mal-
zemelerden oluşabilecek çapraz bulaş-
malar önlenmelidir. Organik olarak üre-
tilen ve toplanan ürünlerin teknolojiye
uygulanan işlemler sırasında sağlık
açısından sakıncalı hale gelebileceği
unutulmamalıdır.

Organik Hayvansal Üretim

Hayvansal üretimin organik tarım
koşulları içinde yapılan ve organik da-
mızlık, doğal çevre, beslenme ve ba-
rınma koşulları gerektiren, hayvan sağ-
lığı korunan ve hayvan refahı kurallarına
uyulan bir yetiştirme faaliyettir. Or-
ganik hayvancılık, hayvan gübresi ge-
reksinimini karşılamalı, baklagil ve yem
bitkileri kullanılmasını, meraların uzun
dönemde korunmasını ve iyileştirilme-
sini sağlamalıdır.

Organik hayvancılığın planlanma-

sında önem taşıyan başlıca koşullar,
çevre koşulları, gen yapısı, besleme ve
bakımdır. Hayvanların yetiştirildikleri
çevrelerde mevcut hava, su ve toprak
gibi koşulların doğal olması ve arzu
edilmeyen fiziksel, kimyasal ve biyolo-
jik hiçbir kirliliği içermemesi gerekir. Ye-
tiştirme ortamlarının sıcaklık, rutubet,
ışık ve oksijen değerlerinin de hayvan
sağlığı açısından uygun olması gerekir.
Hayvan barınaklarının tesis ve bakımın-
da gerekli hijyenik tedbirler alınmalıdır.
Hayvanların gen yapısı organik hay-
vancılığın başarısında önem taşıyan bir
faktördür.

Organik hayvancılıkta, organik tarım
uygulayan işletmelerden temin edilen,
organik yemlerle beslenmiş, genetik
yapısı değiştirilmemiş, çevreye, iklim
koşullarına ve hastalıklara dayanıklı
hayvanlar damızlık olarak kullanılır.
Çevreye uyum sağlayacak hayvan ırk-
larının seçilmesi verim özellikleri ve
hayvan hastalıkları açısından önem ta-
şır. Bu nedenle, çevreye, iklim koşulla-
rına ve yöresel hastalıklara dayanıklı
yerli ırkların ve melezlerinin seçilmesi
gerekir.

Hayvan beslenmesinin sağlıklı, ye-
terli ve dengeli olması doğal et lezzeti-
nin kazanılmasında önemli rol oynar.
Beslenmede kullanılan yemler doğal
olmalı, tarım koruma ilaçları, kimyasal
gübre ve maddeleri içermemeli, geneti-
ği değiştirilmiş yemler verilmemeli, ay-
rıca hayvanlara aşırı yem tüketimi sağ-
layacak hormon ve hormon benzeri
maddeler uygulanmamalıdır.

Hayvan sağlığı için kullanılan Veteri-
ner ilaçları gerektiğinde ve kontrollü
olarak kullanılmalı, sağlık kamelerine iş-
lenmeli ve kesim öncesi uygulama ta-
rihleri dikkate alınmalıdır. Gelişmeyi
teşvik edici maddeler, uyanıcılar, doğal
gelişmeyi etkileyen sentetik ürünler,
hormon tedavisi ve profilaktik ilaçlar
kesinlikle kullanılmamalıdır. Hayvan ba-
kımında çalışan personel hijyen ve tek-
noloji konularında eğitilmeli ve hayvan-
lara yapılan muameleler takip edilmeli-
dir.

Organik hayvancılığın diğer önemli
bir koşulu üretim zincirinde hayvan re-
fahı şartlarının sağlanmasıdır. Hayvan-
ların çevre içindeki doğal yaşam koşul-
ları ve davranışları bozulmamalıdır. Ak-
si takdirde hayvanların fizyolojisi, psi-
kolojisi ve biyokimyasaları bozulmuş ola-
cağından bu hayvanlar yemden yeter-
ince faydalanamayacaklar ve daha kolay
hastalanacaklar dolayısıyla daha
fazla ilaç ve kimyasal madde uygula-
masına maruz kalacaklardır. Bu nedenle,
hayvanların barınmalarında, beslen-
melerinde ve bakımlarında, taşınmalarında,
indirilip bindirilmelerinde, kesil-
melerinde, hayvan refahı koşullarına
önem gösterilmesi gerekir.

Organik koşullarda yetiştirilen ka-
saplık hayvanların kesimi, etlerinin iş-
lenmesi, et ürünlerine çevrilmesi, de-
polanması, taşınması ve piyasaya su-
numu işlemlerinde oluşabilecek çapraz
kontaminasyonlara müsaade edilme-
mesi gerekir. Aksi takdirde, bu ürünler
sağlık için sakıncalı etken ve maddeler
ile bulaşabilecek ve organik ürün olma
özelliğini kaybedecektir.

Sonuç...

Organik ürünlere olan tüketici talebi-
nin gelecekte küresel bir eylem biçimi-
ne dönüşmesi beklenmektedir. Ancak
bu sistemin sürdürülebilirliği ve üretim
süreçlerinde bir örneklik ile ortak bir
standardizasyonun sağlanması gerek-
mektedir. Ülkemiz gıda sanayi Avrupa
Birliği Gıda Güvenliği Mevzuatının te-
melini oluşturan İdeal Tarım Uygulama-
ları ile tanışmıştır. Özellikle çok sancılı
durumda olan hayvancılık sanayimiz-
de, Organik Hayvancılık uygulamaları-
na ve yatırımlarına halk sağlığı açısından
acil ihtiyaç vardır.

Ülkemizde Organik Tarım ile ilgili
mevzuat organik tarımın amaç, kap-
sam ve dayanaklarını genişçe tarif et-
miştir. Bu yönetmelikte organik tarımla
konvansiyonel tarımı birbirinden ayıran
en önemli koşullar, organik tarımda ge-
netik mühendisliğin ve genetik olarak
modifiye edilmiş (GMO) organizmaların

kullanılmasının yasaklanması, sentetik gübrelerin kullanılmasının yasaklanması ve hayvansal gübrelerin dekar başına maksimum 170 kg saf azot ile sınırlandırılması, sentetik pestisitlerin ve fungusitlerin yasaklanması ve hormon kullanımının yasaklanmasıdır. Ayrıca, organik tarım işletmelerinin denetlenmesi ve geçiş süreci uygulanması için gerekli koşullar detaylı olarak belirtilmiştir.

Organik ve konvansiyonel ürünleri mukayese etmek için yapılan çalışmalarda, usulüne uygun olarak yetiştirilen organik ürünlerin konvansiyonel ürünlere nazaran daha güvenli olduğu, ancak mikotoksinler, doğal toksinler ve çevresel kirlenmeler karşı organik gıdalarla konvansiyonel gıdalar arasında fark olmadığı ortaya konmuştur. Bu nedenle, toplum sağlığı açısından, organik gıdalarda potansiyel risklerin belirlenmesi, organik tarım uygulamaları ve tüketici pratiklerinin bu riskleri azaltacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

Organik tarımda gerekli olan tüm yetiştirme faaliyetlerini yerine getirmeden, kontrol süreçlerinden geçmeden ve resmi otoriteden gerekli izni almadan organik ürün adı altında piyasaya sürülen gıda maddeleri güvenilir değildir. Gerekli yetiştirme koşullarının ancak bir kısmını yerine getirerek yapılan tarım kontrollü tarım, elde edilen ürün ise kontrollü üründür ve ürün etiketlerine bu şekilde yansmalıdır. Diğer taraftan ispatlanmak koşulu ile yetiştiricilikte ve üretimde mevcut temiz doğal koşullar söz konusu ise doğal ürün, kontrol altına alınmış uygun çevre koşulları söz konusu ise ekolojik ürün, biyolojik mücadele söz konusu ise biyolojik ürün, bunların tümü söz konusu ise organik ürün şeklinde doğru tanımlama yapılmalıdır. Dolayısıyla, bu toplumsal talep iyi incelenmeli, konuyla ilgili üretici ve tüketicilere yönelik bilinçlendirme çalışmaları yapılmalı ve dolayısıyla tüketici aldanmalarına neden olunmamalıdır.

